

BENET I JORNET O LA INDAGACIÓ PERMANENT

Benet i Jornet pertany a una generació d'autors que, en moments difícils, en la dècada dels setanta del segle passat, que ara ens sembla tan llunyana, va tractar d'obrir nous camins al teatre. La seua escriptura dramàtica va representar un trencament frontal amb el teatre català del moment, deslligat del temps històric i de la realitat del país, en uns casos, o acomodatici i aburgesat en molts d'altres. Aquest caràcter de trencament que, en el fons, significa apostar decididament pel compromís —social en una primera etapa, personal i estètic després, a mesura que la seua escriptura anava creixent i madurant— ha caracteritzat sempre l'obra de Benet.

Però no va ser un camí fàcil. Els primers anys, quan el teatre independent assentava les bases d'una necessària renovació escènica, van ser anys de desacords, poc propicis perquè l'escriptura dramàtica trobés el seu lloc, dintre d'un àmbit caracteritzat per la hipervaloració de l'autoria col·lectiva, les propostes no textuais, o la investigació en els —o sobre els— mateixos límits del teatre.

Serà, sobretot, en la dècada dels noranta del segle passat, a partir de l'estrena de la seua primera gran obra de maduresa, *Desig*, que marca també l'inici de la seua relació personal i artística amb Sergi Belbel, un autor en aquells moments en l'inici de la seua carrera, quan Benet i Jornet va assolir la seua definitiva consagració, tant a nivell de públic com de crítica.

A partir d'aquí, l'obra de Benet va esdevenir referent inqüestionable a l'hora de parlar del teatre català contemporani: va obtenir premis i reconeixements, va pujar regularment als escenaris, començà a ser traduïda a les principals llengües europees i a representar-se dins i fora del seu país. Va ser, en gran mesura, el triomf de la constància, de l'autenticitat, d'una vida dedicada, amb passió gairebé religiosa, al teatre; de la ferma voluntat d'un autor de convertir l'escriptura mateixa en el centre de la pròpia vida. Benet i Jornet, més que cap altre autor de la seua generació, ha viscut l'escriptura dramàtica amb tanta intensitat que gairebé es podria qualificar de maledicció, perquè tota la seua intimitat, el seu món personal, se'ns apareix descarnat, convertit en essència dramàtica, destruït i tornat a construir sobre l'escena.

La recerca de la felicitat —generalment inassolible o efímera—; la responsabilitat moral dels nostres actes, de les nostres omissions, de les nostres traïcions, de les nostres covardies —responsabilitat individual, responsabilitat col·lectiva—; el càstig, com a conseqüència, generalment ineludible, de les nostres eleccions (o el que és el mateix: el preu de la llibertat d'escollir); la perdurabilitat en el temps de la paraula, de l'obra d'art, de la persona, dels afectes; i, no cal dir-ho, del mateix teatre, del fet del teatre, del joc dramàtic com a espai de somnis —l'únic espai on la felicitat encara és possible— constitueixen algunes constants de l'extensa i rica dramaturgia de Benet.

Temes tots ells d'una gran profunditat humana. En un moment en què l'autoria dramàtica més recent assaja les infinites variants que ofereix el discurs teatral, Benet i Jornet, sense renunciar a aquesta investigació formal, va ser capaç de desenvolupar-la plenament integrada en una reflexió rigorosa sobre els grans problemes de l'individu i de la societat contemporània.

RODOLF SIRERA

Llegir el teatre

Rodolf Sirera sobre
JOSEP M. BENET I JORNET

Extret i adaptat de l'article «El triunfo de la constancia», *Cuadernos de Dramaturgia Contemporánea*, núm. 6. IX Muestra de Teatro Español de Autores Contemporáneos.